Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 6 ФЕВРАЛЬ, 1986 ШУ. ★ № 16 (7207). ★ Мах 3 кеп.

ПАРТЕ СЪЕЗДА—ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

Лархlар кхоачашдеш

КПСС XXVII съезд хьеллача дийнахь пачччахьлихенга карарча шера хьалхарча квартала духх дохкарен шин бетта шера Даялларен планвин кхоачашъе шоашт тIаийца социалистически деккар толаме кхоачаш ду Назрановски районе хьайбаш леладеша.

Иштта, январь беттв духх дIаденнад 272 тонн, квартала планарIа дохка доагIар 350 тонн долаш. Хьаьта шера дIаларе план кхоачашъяй 101,6 процент. Дiадахача шера цу юкъа ехначунна нийсйича ю 18 процент духкагIа я.

Из толам боаннхача хьинаре къахьийгад «Назрановский», «Знаменский», «40 лет Октября» яхача совхозий хьайбаш леладеша. Динка алсамъяккхай цар шера, Масала, соахна боаннхача хинначунна нийсйича «Знаменскийнна» «40 лет Октября» яхачен совхозаша ух шера хIара кхоабача Iаттагара боаккха шера 1,5—2 килограмм дуккагIа.

Социалистнче с к и яхьа хьалхалатташ хьаборIа доярнаш Темиржанова Маржан, Сапова Марем, Долгиева Зайнап, Балхаева Дугп, Дзаурова Мадинат, Дзаурова Цаваш, Айдаева Зайнап.

* * *

Ух шера хьинаре къахьег Малгобекски бурув тохара балхий управленне лаьттан чIаиш техкараша. Январь беттв заданел совгIа цар техад 90 метр гарета бурув. Цхьа процент тIехкхоачашъяй къахьегама оьсарле лакхъяра задани.

Хlара смена гIа пграмаш 105—110 процент кхоачашъеш я Гандалоев Мухьмад, Касьяненко Анатолий, Галаев Iаьла, Хадаев Минаки кёрте латтача бурувдеттарий бригадай коллективаш.

Деша дай бац

Пачччахьлихен пла. тIа дехкар тIа а дуспц. чакхдаьлхкар дIадаха шу Грозненски швейни производственни объединене боьлхоша. Дiахо шоай болх тоабара хьаьда йола мероприятеш бел. гала а йьхь, доккхий дехкараш тIаийдеш цар ух шера планхьа. Продукцин маьхьара йккхара бетта планхьа 72,7 процентн товарни продукци арахецара задани 88,8 процентн мара кхоачашъяш. Потребителашна дIа ца кхоачаш йисай 400 эзар сома маьхьа продукци.

— Продукце ассортимент шерIарца, керда изделеп хьае йолаяца дувзаденна да тха коллектин тIехьа-кесни хIлар, — яхаь бехказа бала гIертзавода кулгалхой. Долче, дехкараш тIаэдача хана а уж гIулакхан дика довзаш бар уж. Дiалахача бIарчача шера а тIехьаюсаш чакхъьлхар завода коллектив, уж бахьанан а уттадеп. Ер шу а иштта дIадолаьдаьд.

Нохч-гIалгIай гIишлон управлене СМУ-5 бригадаша тоьхье яьржача социалистически яхье хадданза хьалха а датташ, дог гIоздоаха толамаш доахаш хиларца белгалъяьлна я РСФСР зашслуженни гIишлонхо Волошин Павел Гавриловичн кертв латтача каменщикий бригада коллективь. Партс арглачна XXVII съезда сийна къахьегама бригада гIишлонхоша цхьа смена дIаяхйитац шоай норма 150 процентпал чухьнахьа яхоачашъь.

СУРТА ТIА: (аьрдекъара аьттехь) каменщикаи В. Бархнихоевн Х. Гучигоан.

С. КАПСИНОВА сурт.

Нохч-гIалгIай гIишлон управлене СМУ-5 бригадаша тоьхье яьржача социалистически яхье хадданза хьалха а датташ, дог гIоздоаха толамаш доахаш хиларца белгалъяьлна я РСФСР зашслуженни гIишлонхо Волошин Павел Гавриловичн кертв латтача каменщикий бригада коллективь. Партс арглачна XXVII съезда сийна къахьегама бригада гIишлонхоша цхьа смена дIаяхйитац шоай норма 150 процентпал чухьнахьа яхоачашъь.

СУРТА ТIА: (аьрдекъара аьттехь) каменщикаи В. Бархнихоевн Х. Гучигоан.

С. КАПСИНОВА сурт.

Чкъа яздьачох цIакхха а

КЪАЬНА ОАМАЛАШ ЙИТАЙ

Ух шера 7 январь арадьначча «Сердало» газето «Шу керда — оамалаш къаьна» яхача рейдови бригада материала тIа дийнар ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача заводе духха нах балха тIехьабувлаш хиларех, из бахьан долаш предприятена, пачччахьлихенна хуларца зенах.

Завода кулгалхоша яхачох, материал ара ма яьлинге р а из жищан собрашен хилар цезапица, участницаш, бригадашца. Кхоачамбоаначаш Дiадахара тIадерзадаь хьадда гIулакхаш белгалдьяхар.

Хlанз дIаболаренаб 1986 шера февраль бутт. Фу хувцаденнад заводе, фуд дьяд гIулакх тоадара?

РЕПОРТАЖ

Смена дIаболарна хIанз а пхийтта минут я. Хlаьта дукхагIа бола нах хьаккъьчаб ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача заводе. Сона кхоле латт отдела кадрай начальник Точиева Марем. В сборочни цеха начальник Костоева Марем, гIишлон-отделочни машинкаш еча цеха кулгалхо Имагожева Iайса, къьбоча кулгалхой. Уж раьза ба. Хьалхарча сменагIа хьабакна безача нахах 95 процент бараш балха хьакхьалъяь.

Нийса бархI сахьат Iуйрийна даьлча гаг вац проходной.

— Массеех ди хьалха ух хана кIезнагIа вало а тIехьабаьнначех 50-60 саг хулдар ух дIалаха чу. Дерригаш болхзой бехнагIа а дацар из — транспорт во лелар,— йоаь вахтера Костоев ГIапура.

...Тхо дагIа завода производственни отдель начальник-хоачашдечча Мутаднев Аюпа кабинете. Ухказа ва завода керттера инженер Оздоев Рухъман я.

— Духххаха хана денз ахастагIа лелкаш дар нах шоай хаиначъа балха хьаухнилга, — дувц Рухъманна. — Уггаьх дерггIа техача тачучадьалар духкарIча дакъе бехне яр автотранспортни предприяти йолга. Ваьлар аьлча, цо транспорт во лелар,— аттагарх дацар из, завода болхлоша духххьал шоаштта лаьрхIа автобусаш ца телар дар. Шолг гIулакха дIа-яха болхь кортаккха нах а тIахуршар цар тIа. Цудухьа кIезнга моттигаш хиларца нах хаиначъа хьа ца яхоначи.

— Хlанз юрташка бахача тха болхлошта хов Iуйрийна 15 минут бархIалгIачох яьлча къьастга шоашт кIезнга автобус кургйолга, пропуск дIахьекхачун мара ду тIа ха бокъо йоаднлга, — йоаь А. Мутьалиева. — АТП кулгалхошца цхьана оаха юкъеъдоаладь кердa хIама да из, тоадала доладенна нах хаиначъа балха хьаухIа, долчо производствана а хьалхагIа саина зе хилап, кхаьхьегама оьсарле а лаьхгIа я. Масала, январь беттв планхьа продукци арахецара 102,4 процентн продукци маьхьара йккхара 104,3 процентн кхоачашъяьй байна планн...

Кхо сахьат гаргга ха яьнйй балха смена дIайолаенна. Хlаьта Костоева Марема, кулгалдеча сборочни цехе дийнахьара норма йнстельккха яла йоалл Берилло Любв керте латтв комсомольско-каигирхой бригада. Цехе мептел, еррнгача заводе а динагIа доархIа комсомольско-каигирхой колдектив я из.

Кадай вIашагIёхха цу бригадерча сборщицаша Погорова Еленас. Эсмурзиева Фатимас, Мержоева Аьсета машинпап. Совлеп ихьа маьхье хьоанз цар. Хlаьта шоашхьедер дикеп тIехдикеп мара я дац. Бригадера ворхI йоI шоай тамагIа долаш болх беш я.

— Дiабахача бетта цехерча бригадашца юкъе КПСС XXVII съезда сийна яьржача яхье котало яьккхар Берилло кулгалдечо, — йоаь Костоева Марема. — Хlаьта цул дукха тIехьа па — есепц мастгашца достам бепп, тишп аьшк гулдепп хургба.

15 февралс дарккха 10 эзар сом алапп Машара фонда юкъедаьха лаьрхIад объединенне болхлошца.

Нохч-гIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача организацей 7880 сар хургба коммупистически субботнике дакъа доаладп. Массовая шоай моттигашка къахьегап хургба цхьп ахп эзар гарг. хургба болхло, гIишлонхо. Хlаьта вожаш предприятепна, организацепнка, царна гопалъярдап моттигашка достам бепп, тишп аьшк гулдепп хургба.

15 февралс дергда 118 эзар сома маьхьа гIишлонмонтажни болхапп, промышленни предприятей коллективаша арахецарца 16.5 эзар сома маьхьа товарни продукци, хIама транспортпнка ца-йаха хьорга пхийтта эзар тонн халкъа боахама маьхьап. Кхоьлча материалий чотагIа кхаьхьегама цIей долча дийнахьа болх беш хургва 255 сар.

Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа болхлоша дакхха 18 эзар сом алапп шийтталагIча пятилетка фонда юкъедаьха лаьрхIад.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

15 ФЕВРАЛЕ—КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

ПЯТИЛЕТКА ФОНДЕ—10 ЭЗАР СОМ

* * *

КПСС XXVII съезда хетадь ух шера 15 февралс хуръдолча Ерригсоюзни коммунистически субботника дп. ка кийчо яьй «Чечингагто-транс» территориальни объединене. Ухказа вIашагIелл, лай коммунистически субботника йола шпаб. Кхьхегагпа цIей долча дийнахьа де мел деза балхаш белгалдьяхад цо.

Цоатта дийнахьа балха арахарга объединенера 7000 сар, царех вить эзар массарча шоай балха моттигапна къахьегап хургва. Цар дIа-яьа хьорга 28 эзар тонн халкъа боахама мовкъаш, ергьи 860 эзар тонно-километр. Хlаьта пассажирни автотранспортпца цу дийнахь дIа-сп бугарга 300 эзар пассажир.

Кхоьалча доагога чотагIа коммунистически субботник долча дийнахьа болх беш хургва хIо бIаь совгIа водитель. Объединене транспортникаша духххьал цу цхьап дийнахьа 85 эзар сом пайда беркпа пачччахьлихенна.

15 февралс дьяьхха 10 эзар сом алапп Машара фонда юкъедаьха лаьрхIад объединене болхлоша.

НИЙСА НИКЪ ЛАЬЦАБ

Дуккхача шерашка тIехьаюсача мугIарашкара хьалйоалаш яп «Чечинефтеуплколхозстрой» яхача объединенена чуйоагIа автотранспортни предприяти. Социалистически бахьанан базах аьчча, цу дайхье хувцаденна лоадам болаш хIама дац. Тоьам болаш яцар запасной оатхалап. Гуразка а Iай а водителап, па тоьаш хало озар. Цхьадолча Iай 40—60 сар балха-ра Дiавоалар.

Уж деррига кхоачамбоацарап кийслора доагога - смалочни материалаш яхоьяра, припискаш ца ййтара, кулгалхоша боагIап бола тIахьожам да лоаттабарах, маьхьа балха хьалап тоадара бала болаш сар ца хиларах.

Фу хувцаденнад ухказа тIехьабуча цхьап шерен ах шерен? Нагахь санна материалнн базах аьчча, цу дайхье хувцаденна лоадам болаш хIама дац. Кlезнг-дуккха бытовкаш йIахьыай, машинашта ремонт яра эша кIоагаш тоададьп, и кх. дI. Цунца чакхдоал материалнн база тIоагIа-ра дать гIулакхаш. Цхьабакъда производственни хьокхамашка дилларча уж дог гIоздоаха да. Иштта, 1985 шера мовкъаш дIа-яха къьлъяра план 105 процентн грузооборота план 114 процентп яхоачашъяй АТХ коллективо. Планап совгIа 15 процент лакхъянай къьхьегама оьсарле, хIаьта духххьал цхьап шера тIабена пайда 254 эзар сом бя. Цунца цхьана 26 тонн доагора - смалочни материалаш яхое таро а хиннай.

— Мишта аьттув бьянаб шун яштта дика толамаш да-ха? — хетт ас предприяте начальникара А. Денцевса.

— Се ши-яхо шу хьалха автобоахама кулгалде хьожазнча коммуникташца, къабакъда техпарап-ваьлар со, массе оагIорахьара техпар тIехьадусан хиларах бахьанап. Этара хьалха дисциплина доагIара дIадохаде деза дар гIулакхап. Кхьастга во яр из Сунженски, Шелковской, Ножай-Юртовски районашкарча тхо филиалашца. Цигара цхьапца бола кулгалхой дIабаха бийпар, царна когзметта балхех дика кхетап. доагIар хьадеча хоша бола коммунисташ хьожабигр, чоагIёйир партгруппап, вIашагIёхпар халкъа тIахьожама постап.

Цlаьхха тоа а денна дIаоттанзар гIулакхап. Цхьабакъда хоалуш дар дикагIча оагIорахьа уж эргадоалап доагIялга. Терхам тIабахийтар оаха пах балхара дIа ца бувлийтара а. Цу дьяьхье де эшар дар моральни а материальни а стимулап балха кхьаьлхалга, наха юкъе шерра социалистически яхь йоаргьяьга.

Боазаме болаш ба шоашкара хьокъам оца мегаргбола, Йiаьхий балха оныг йола води-телап. Царех-ба М. Хунаев, П. Керимов, И. Гамаев, М. Кагермапов, М. Мусаев, кхьбараш. Цар кхьчарел хьалха кхоачашъяьй цIкьяйталагIча пятилетка заданеш, уж берригаш а хIанз болх беш ба уж шера янонь бетта чотагIа. Уж нах фухха дича а дIалаГюрбан шоллагIа долча цIа хинна дIаоттача предприятера. Цар шоашта тIехьабоах уллух кхьаьегап бола кагирхой.

— Доагора смаочни материалашпа хIанз а тIахьожам лоаттабар чIоагIдар бахьан долап саг балха аьттув уж яхояра шера план дикна цIехкхоачашъе, — яхаь дувц Дiадахаева. — Цудухьа таро хиларе 1985 шу чахкдоалап кхоачата материалашца шин дийнахь болх бе, хIаьта КПСС XXVII съезд хьаьелла да гарга кхоачаш яхь а шин дийнахь хьаьеггап бензин, ахьйола материалаш а я тха.

Х. ДАЧАЕВ.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЯР ДУХЬА

Коллективни подряда, хоз расчета хьисапе юрта боахама болх вIашIехьбакхха-рахи лаьтта, хьайбаш леладара производстве интенсивни технологи юкъейоалахарахи семинар я Грозне дIахьош. Тахан кхоьалагIа ди да цо болх бу. Цига дакъа доашп ца районий агропромышленни комитетн председателеша юкъе лимпно - чековни расчеташ яра хетань яр агропромышленни комитета планированн ярай социально - экономическни дегIаахарап деша къстадеча отдела начальника Л. В. Забелйнас, финансови отдела начальника В. Я. Секретовас, бухгалтерски учетнп отчетностп отдела начальника заместитела А. Х. Талихгова яь докладаш.

Юртбоахама культурашкхеара интенсивни технологе агропоиическпи организаца-ни дешаеп дийпар республика юрта боахама опытни станце директора заместитела, юртбоахама Ильяй кандидата Н. М. Ачхербана, хIаьта интенсивни технологех юртбоахама культурашп Дiаера лаьтта кийдара — цу станце дьяьта лелада. отдела заведующе, юртбоахама Iилмай кандидата А. М. Цурова.

Интенсивни технологех юртбоахама культурашп кхеча де дезачох, минерални удобренеех, гербицидех пайда мишта эца бега дийпар агропромышленни комитета ялати технически культурашп кхеара подотдела начальника Х. С. Ялхароева, юрта боахама опытни станце начальника А. А. Головлева, бапюварш лорадара республикански станце начальника М. А. Урманчиева.

Семинаре дийпар хьайбаш леладеча прогрессивни технологи юкъейоалярах. Цунах доклад йир агропромышленни комитета хьаьдIа продукци яккхарп из чакхъяьнкхараи отдела начальника Г. А. Петросова.

Семинаре дийпар хьайбаш техпи юрта боахама опытни станце хьожап хургба интенсивни технологегIа юртбоахама культурап кхеева техникара, хIаьта кхоапа царна аттестацп ергья.

Колхозийп совхозийп культ. галхошта, специалисташта тIехьабаьп яиттап а тIахьожам еш юртбоахама болхлошца цу тайпара семинарап чакхъяьнкхарьа республика ерригача конференцина.

Х. МАГОМЕТОВ.

КПСС XXVII съезда накъадолхалг

Ювцаш я КПСС Программа кердача редакце, КПСС Устава де могадева хувцамий, Керттерча лостамий проекташ

Дикагіа пайда эца

Вай республика лоамашка хьайбеш доажадеш мегаргдолаш 158 хозар гектар совгІа моттиш л. Царех хьалкъалца пайда яйцача бІаьш тоннаш бекана а устагІана а дулх даккха йиш хургьа. Иштта алсамъяргьа шура, тха.

Хьаьнаргьа вай, масала, Макаксай яха чІожке. Уйхаза гептара дика хьалаш да хьайбаш Іангара дахьра. Шера 280 — 300 дз мазх хьежаш доагІа. Лоаман къулбелъяча босеш тІа шортта я буц хий, цІена фо. Шера мичча хана Іаваьха йиш йолаш йиннк ба.

БІаьш километр гаьна йолча хьайбаш доакъар хьагІаусаяча пайданегІа да доакъар долча — уІна даккха хьайбаш дитача. Из кхета а деш Ведеяки района Ленина цІерагІча колхоза правленце шу зазр гаргга устагІа лоамашка Іа даккха битаб.

Бакъда, хьайбаш лоаш хьал а дира дІаоттадича доаваш дац гІуланх. Уйхаза уйна е еаш дукха хьаьна да. ЦІа леладара помещеешш ош. Докхка лоа дилла дарэ хьех хха тарлу. Цу дерригача деШий хьалхе уІна яьл лаьтт яйпача Ленина цІерагІча колхоза правлене.

Специалисташа хьакъежай бІарчача шера жа леладе йиш хургІола моттигаш. Къзевеяй, Тупкн-аудея, Ареаул. Уж моттигаш лоаман кхулбелъарча босешка я. Шинишъа а Тупкн-аудея Аре-уеяи колхозо — 1800 устагІа чухошшаьрола тинови Йийха кошараш хьалъяй. Жа іуй чубхарзболаш ихо цІа дьяд. Цул совгІа, КъазеЕой яхача. Мотт хьалха хиннача цхьан кошара ремонт яьй. Ја ааттув боаш доагІе жа мецца дусардоацаш гІоиа а концентрированн а доакъар Іалашдаьд. ХІара мотт хе 40 тонн йол, юкъера лаьрхІача 10— 12 тонн концентрированн доакъар да. Цунах ах а диадад. Соахка гурахьа а хІьата дІабаХаача Іап шпи бетта дукхагІоЙча хана а жа бо сешка доажадаьд.

Иштта дика пайда эц лоаман дакъЛеяех Ведеяки района Кирова цІерагІча, Советски района «Новая жизнь» яхача, их хьча колхозашен совхозашеи. Масала. «Новая жизнь» яхача колхоза бІаргта говр я Іай а ахьха а лоамашка Зумсой яхача мотт тите лелаеш, цул совгІа хьагІа латтача ферме Іа доакъахйташ 150 совгІа бекан да хІапо. Вийсано, йовчаи йолча хана уи чулахнара ях йІайъа помещеешп ш. Юхье да хий а.

Лакке йийцача колхозий опыт хьаьца мегаргьа, вайна хет сона лоамарча районна яхьча бохкамаша а. Хьыта къвастта Суяеяскн района Ордюкникидзе цІерагІча, «Восход» яхача колхозашо. Ахнанарча лагерашка шу боакъмаша шоай доахан лелдаьча мотт игашна, царех яхаш Іан замалахьа леладе йиш йолаш дукха буц юк. Хьыта хьайбаш лоамашкера Іодоалладьычул тІехьагІа цига из пайда боацаш я а йов. Кіезига пайда эц Тіаргіме а пут гопхьарча лоамашка а йолча дьяеяех.

Цудухьа «1986 — 1990 шерашка а 2000 шерага кхачаьца а СССР экономикн тесяий социальнн дергІайолаяра Керттерча достамий» проекта тІа «...Къашкара, цоаяашара, дьяеяашкара, доакъар дакъехар интенсификаци ярв» аьяиача мотт ите «эрнй тІаоолача бащий продуктиность лахъярв» аьяе дешаш тІа а теха дІахо проекта тІа ма яхха дитача бакъахьа хет сона. Из цаІда. Шолларіа дар «...Уж кхедеча, лоаттадеча, доаттадеча прогрессивн технологеш цІерагІча юкъежкувда, овлагара тоаде доаяваряй, структура а дар дикал а», яхача дІахо «Лоаман дьяеяашш ма могта сихагІа карарзас» аьяна деШаш тІатехача а ниЙсагІа хет сона.

Б. ДИКАЕВ.

НГІ Іилма-тохкама ветеринарни станце воккхагІо Іоана Іилман болхло, ветеринарни Іилмай кандидат.

ХОА-МАШ

ПЛАНАЛ СОВГІА

ЛьярхІа хинначул 102 тонн дукхагІа тина аьшк ДІаоуденад Наврановски район. Из бахьан долаш республика юртбоахама районата юкъе хьалара мотт а яьккхай.

Паччахьалкхеи хьалхашкара деххараш ихсачашпеи хьинаре дакъа лаьцар Ахриса ГІапура цІерагІча «Электроинструмент» яхача завода, «Сельхозтехника» РПО, автотранспортни предприяте, № 432 йолча ПМК, «Наврановский», «40 лет Октября», «Знаменский», «Малиновский», «Малиновка» яхача совхозий колективаша. Белгалдаккха деза тишача аьшкех 150 тонн школерна дешархоша гуддалаьта.

Кароарча шера хьалхара бутт а дина ДІабелабаьб. Планах 13 мара йоацача 37 тонн тиша аьшк ДІаоуденад «Наврановский» совхозо. Во лелац кхьйолча предприятей, организацей, боахамий гІуланхаш а.

●

БІАЬСТАН КИИЧО ЕШ

Дукха ха йисаяш кхашкара галхаш ДІадолалада. Из кхета а деш, юртбоахама техника бІаьстана киЙчеш па Малгобекски района «Луч» яхача совхоза кхьалхеамкой. Дукха кІама па ящаш ялаг ДІадувеел лаьттан гІуланх деЧеи эпшаш йолча техника тоаяь яьнна. Кхин трактораша ремонт ещ па механизатораш М. Евлоев, Н. Мержоев, С. Гаданев, кхьбараш.

ТІЕМАХОЧУН ЦІЕРАГІА

Малгобески района Доланоха яхача юрта хІанз дена дІа Слава яхача ордена кхь стечена авалер хиннача Энгиноев Дудий цІерагІа улица Хургьа, Дог гІодьалыа ТІаЙЙйр из юам юртатхоа. Дукха нах гулбелаш майра тІемахо ваьхача юа.

— Таханн вайна маєсанена а дикактер хйннад, — аьлар юрта

Совета председателя М. Эсниевас. — Советски халкъа биидцш ешш тешаме кьоЙнашки мехнарийн. Цар цІерагІ техк ло городех, юртех, улицех.

Энгиноева вахарах диЙнар Долаковара барКІиерарча школа директора Ю. Энгиноева, тІема ветеранаша С. Адерова, С. Энгиноева, Я. Гуноева.

КОНКУРСЕ КОТБАЬННАРАШ

Электрически йіовхалеи энергги ихояра хетаяь ДІадахача шера хиннача конкурса итогаш йар ухх денош. Нохч-ГІалгІай облсовпрофа, республика НТО-и ВОИР-и, «Грозненгро» районни энергетически управленин, энергосбыта а вина лаццаяа цхьана.

Хьалхара мотттиги ттт туума премни лелар Вознесенски газобеизанивки завода рационализаторашта Б. Варзинхоевнеи С. Лечаевнеи. Иштта зарІага йола цин мотт игр хьожайир А. Шернова цІерагІча Грозненски механдьата чаяхдоахача заводеи радионализаторашта.

Конкурсе шоллагІа мотттиги тхьо-тхьо тумеи хьожадиир цу завода новаторашта Малгобенски бурца тоаха Белгалбий управленерча рационализаторашгаеи.

Ихоалагіа мотттиги ттт туума премни лелар Вознесенски газобеизанивки завода рационализаторашта Б. Варзинхоевнеи С. Лечаевнеи. Иштта зарІага йола цин мотт игр хьожайир А. Шернова цІерагІча Грозненски механдьата чаяхдоахача заводеи радионализаторашта.

С. ХАРИТОНОВ.

«ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдиЙеи хьадер дуиагІеи хилийгІа» яхача девиЗех шерра ихь а йоаржаяь дикача кхьахьага ма мишаша дІадолалаьдг шийтталагІча пятилетка хьалхара шу Наврановски мехзавода коллективо.

Заводе кийчо яь яьинаЙ кастта хургдолча коммунистически субботника. Цу дийнахьа хиоЙча бийдалца, энергоресурсашца болх бе дьярхІад уклаза. Ерригача коллективах 120 саг шоай массаэарча балха мотттигашка къахьегаш хургба. Цар дош деннад Іланал совгІа 100 эзар сома маьха продукци арахецца. Шоай алапех 650 сом пятилетка фонде ДІачулургда болхлоша.

Предприяте вайнахеи кхьаста белгалбаьина ба болхло Мальсагова Хазират, токарь Картоев Ийса, электросварщик Алхастов Мухарбик, плотник Сагов Юсеп, слесарь Путоев Мукмад. Цар оррига завода коллектив тІахьийгІай «Шечи ІоаттдийнахьІ» хьинар школхашца соадьяккха къахьегара.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) Х. Мальсагова, І. Картоев, М. Алхастов, Ю. Сагов, М. Путоев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Ни. С. У. ИСАЕВНА, Н. А. ОСТАШКОВА, В. Т. УГЛУНДА, Р. С. ЯКОВЛЕВАНА, И. И. ДЖАМБУЛАТОВНА «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР, ФИЗИЧЕСКИ КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИЙЛАХЬА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума

У К А З

Физически культурай спортен даькъе дина хІамашт карагІдувларах, республика общественни вазаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГІалгІай АССР физически культура заслуженни болхло» яха сийлахьа ціи лойла:

Исаев Султан Усамовича — бокса тренера;

Осташко Николай Андреевича — езача атлетика тренера;

Углунд Владимир Тиграновича — НГІАССР спортком митета лакхагІча спортивни гоязала цокха директора;

Яковлена Ранса Стефановиана — ййгача атлетиана РСФСР заслуженни тренера;

Джамбулатов Ислам Исрафиловича — Грозненски педагогически училища физически хьетам балара культалхочоа.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный, 1986 шера 31 январь.

ФИЗИЧЕСКИ КУЛЬТУРА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума

У К А З

Физически культурай спортен даькъе дина хІамашт карагІдувларах, спортивни хьокхамаш чІоагІга лаккдарах, республика общественни вазаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Грозненски Рабочи-крестьянски депутаташ Советан Президиума Сийлен грамота йолаш ло:

Арсаманов Исраил Магомед-Гиреевича — езача атлетина дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Абдулаев Сайд-Ахмед Хайрулаевича — классически къосама РСФСР заслуженни тренера;

Балаев Руслан Магомадовича — езача атлетикана дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Вартанов Григорий Мартиросовича боксана РСФСР заслуженни тренера;

Курочкин Александр Георгиевича — альпинизмана СССР спорта мастера;

Мурадов Хьайбе-Баудин Эмедиевича — классически къосама дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Новосельцева Лилия Николаевна — ййгача атлетикана дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Себиев Рамзан Бахвенча — боксана дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Седаев Мухади Мовладовича — езача атлетикана дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Тарамов Руслан Ихвановича — боксана дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Тепсултанов Аинди Ахмедовича — езача атлетикана дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера;

Чахчиев Ахмед Магометовича — дзю-до къосама дуне хьалхъаьта юкъера класса СССР спорта мастера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный, 1986 шера 31 январь.

НОВ. Н. В. МЕЩЕРЯКОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума

У К А З

Къахьегамхошта коммунистически хьетам балара духхача шерашка беркате болх барах а общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Верховни Президиума Сийлен грамота лойла **Мещеряков** Николай Васильевича — «Знание» яхача общества Нохч-ГІалгІай организацие лектора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный, 1986 шера 31 январь.

Партийни вахар: балха стиль

ХКОМБАР—КОММУНИСТИЙ ГІУЛАКС

Цхьайталагіча пятилетке Вознесенскерча газ чихкйоаяча завода коллективна экономически хьокхамаш тоадара керттера достам хиннад лелаелгІа.

Ухх тІехьхьарча ткх шера нормативех лаьрхІачул тІех ца йойтаеи биЙдал лорарэр бахьан долаш заводе ихоьлЙ 700 сахьат техникн мер газ, ихо эзар тоин мехдьатташ, ялх тоин цилал душ йоЙа аммиак, 380 аэар ихоЙаоатт-сахьат электроэнергн. Цу тІехьарча ткх шера социалистически яхь йоаржаяр. Партийни организацие даим а цІий тергаме лоаттадеу ух дешаш.

Ихом бара, технологи тоаяра, балхашта автоматизацин яра, продукце динал лаьхъяяра тІадерадаль тиЙо совгІа лоарХІаме технически гІуланх чакхдьакхзад завода партюмо.

Из бахьан долаш белгалда тоабеннаб керттера технологически хьокхам — механдьаттах, газаех йоахна тайпатайпа пайдане компоненташ хьаьъоастаелга. Юкъера лаьрхІача, отрасленчул лаьх а беш, 76,2 процентага дІаихоачабоЙ из хьокхам тха заводе. Цох дьавна беркат да совгІана газех дьяяка тайпа эзар тоин бензин. Механдьата кийчдара технологи тоаяр бахьан долаш иходе вІашгІеХьабьянад, цхьа эзар тоаггор, 150 эзар кйловатт-сахьат электроэнергн.

Производствена интенсификаци яра тІехьа лоаттабе ца къоСама духхагІа къахьегамкой юкъеоза таро лу производства доакъой коллективашта, рационализаторашта юкъе хан-хиларча конкурсаш-хьаяарза чакхдаХаро. Диадахача шера балха тІа керддадар лохача дакъа лоацаш заводера хІара шолларіова къахьегамкой 90 эзар совгІа сом пайда кьдьола хьокхамаш тоаделарга. Керттерча дакъже ххолла биЙдалеп материалийн чотагІа. Іалашде деза планал совгІа продукци арахецига, заводе партийни бюрое, профкомо йоаххо ю оасаре къахьегара эша хьаяаш іалашдара.

Балта эффективность дакъяра оагІорахьа къахьегара берзаре къахьбйгІад завода коллективе соахка. Мехдьаттани газеи биЙдалех дикагІа пайда эцара — «Завода дикагІа воаа инженер» яха сийлен цІи ен най товарно-биЙдала участка начальнина В. Пресняконна, КИП-и автоматикан чаварга начальнина А. Королевна, комбинированни установка начальнина В. Барнинзоена. ДІадахача цогІа заводе тоаяр ЛьярхІбола рационализаторашт лаьрхІаб коммунистан инженерно-технически болхло В. Пузенко, В. Лунин, приборист Н. Гущин, тракторист А. Хорнин.

Цу дерригне таро ennaй Малгобекерча газ чихкйоаяраштта къахьегамкой пятилетка чихкйоалача цера хьокхамаш материалий, энерге, биЙдала чотагІа ккаь диЙнахьа болх бе а.

Ихоачамех дикагІа пайда эцара, ихом бара режим чІоагІара болхлоЙ, специалистий нияаш тІадерлеп ца пятилетхьабанад завода партийни организацена. Уж дешап наст-каста дувц коммунистий, къахьегама коллективай собранешка, Хьадда оргаиизацинойн болх бу творчески коллективашца. Партийни организацие хьаЛоаш лоацаш заводера, цахаддаи токарь Картоев Ийса, электросварщик Алхастов Мухарбик, плотник Сагов Юсеп, слесарь Путоев Мукмад. Цар оррига завода коллектив тІахьийгІай «Шечи ІоаттдийнахьІ» хьинар школхашца соадьяккха къахьегара.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) Х. Мальсагова, І. Картоев, М. Алхастов, Ю. Сагов, М. Путоев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дунен халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладор

ТЕРМОЯДЕРНИ ЭНЕРГЕНА ДОЛА ЛАЗЕРНИ «ДІОАГІА»

Экспераша даьча йоагІэхІамегІа, хьаЙйойсгІа бІаьш керттера юкъежкаьчача хана хьеш йоЙа энергни дукха совгІа-эшаш агІа йоацаи 10-ша дукхагІа хуръя хІапарча доамал. Юха хьаувтадеш доацача довгора ларда тІа изаял дукха из йоажкхиГа Іалашдуургдац. Энергетически проблемаа дунен тІа эгтара цІенхаштгІача проблемех цаІ я. Бахача ышха хІара сага-сяс лоархІаш дуне тІа юкъера дІаоттадеш энергн 5—6-ша иіезигагІа и дегІадьяхача промышленни механизмарчул. Проблема сатегІарчех хилар хьакъежа-хІапа дукха совгІа-эшаш агІа боацаш 400 миллион болча наха дІаухйитача энерге боорам. юкъерча боарам. 20-ша зза лоархІа хиларо а этгара хьалха баьхача ышха хиннача боарама пиЙсига мяра ца хиларо а.

«Уж гергтача массеех итташ шерашка дІаухйитача энерге тоьал доннха дакъа ядерни энергетнко Іалашдерга. Цхьабаьлга, цо пайда эш йоЙа е иэнгахьа мяра йоацача урана изотопах — 235, е реанторащка массача нейтронаш тІа искусственна ядерни реакторах — плутоних — 239. ДукхагІолча специалисташа хетачох, белгтала лаьхъяргоца хьаст а хинна дІаоттаргьа термоядерни энерги. ДухххьаЙ из бахьан долаш уих тІехьхьарча хана дунен халкъашта юкъе хуЙча лаьхъІамегІар-ча вІашгІеГихетаряша юкъаш я термоядерни энерге тохкамаш дара перспективаш ин дунен халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладера тарлошаьп.

Маьршача гІуланхашта термоядерни тохкамаш дара истори дІадоладелар 1950 шера, вай мехка магнитни поля новкъостала плазма дІакъоастае а соцаль лоаттае а вина предложени еинача хана. Цу дьавье дуиси халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладе доладеннад советски ийлманхой инициативаГіа СССР-ерча термоядерни тохкамий хьакъежъа гІорвьяначача физика хоьзеина «Ломоносов» формулаца лоархІам беш и из. ВІашнатолаДаь термоядерни доагор ДІоахлу, хьежорга юкъе хьаотт термоядерни реакцеи дегІайоалаяра эша къахьегача хиннача микроэкихзама энерги лазерни энергеп тоьал а ДІахо реактор чу пайда эцаш а я. ДІахо из процесс хаза секунде цхьаъа-за хулаи наст-каста юха а хул.

ДІадехача 25 шера лазерни термоядерни синтеза дакъера тохкамаш дьяд СССР-е, Англе, Франце, масеех кьыча мехка болхача бохраме — США-ца Японеи; хьаьЙ 10—100 кдж энергн йолаш йола йокхкий лазерни установкаш: «Дельфин» — СССР-е, «Тех ко 12» — Японе, тахан эгтара йоккхагІйола «Нова» яха лазер — США.

Экспериментална хьахьдийтай компьютерий новкъостала ВІашТіехьхьаха-на процессий сценарешна хьежка йоЙа параметраш. ТІаккха по дергдоахйит ДІахо йоккхагІйола эксперимент-таш е йиш хиларга. Цу тайпара, термоядерни энергера вуташ дина лазерни «ДІоагІа» болх беш да, аьнна ала мегаргдолаш да.

ДІахора денхаяш миштад тІаххак? Опыташ лазерни термоядерни реактор гарггагІарча 10—15 шера хьае йиш йолаш я. Из хьаЛоа хьалхагІа лазернаца пийсса е тІех гурййола термоядерни опыташ, къахьегама коллективай собранешка, Хьадда оргаиизацинойн болх бу творчески коллективашца. Партийни организацие хьаЛоаш лоацаш заводера, цахаддаи ларда тІа ерригІарча ткх шера хьаеш йоЙа энергн 5—6-ша иіезигагІа и дегІадьяхача промышленни механизмарчул. Проблема сатегІарчех хилар хьакъежа-хІапа дукха совгІа-эшаш агІа боацаш 400 миллион болча наха дІаухйитача энерге боорам. юкъерча боарам. 20-ша зза лоархІа хиларо а этгара хьалха баьхача ышха хиннача боарама пиЙсига мяра ца хиларо а.

«Уж гергтача массеех итташ шерашка дІаухйитача энерге тоьал доннха дакъа ядерни энергетнко Іалашдерга. Цхьабаьлга, цо пайда эш йоЙа е иэнгахьа мяра йоацача урана изотопах — 235, е реанторащка массача нейтронаш тІа искусственна ядерни реакторах — плутоних — 239. ДукхагІолча специалисташа хетачох, белгтала лаьхъяргоца хьаст а хинна дІаоттаргьа термоядерни энерги. ДухххьаЙ из бахьан долаш уих тІехьхьарча хана дунен халкъашта юкъе хуЙча лаьхъІамегІар-ча вІашгІеГихетаряша юкъаш я термоядерни энерге тохкамаш дара перспективаш ин дунен халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладера тарлошаьп.

60-ча шераш лоаттадеча юкъе баЙ мехка кхы тайпа нинъ могабир — термоядерни реакцена лазерни сердалор эшаш йоацаи 10—100 кдж энергн йолаш йола йокхкий лазерни установкаш: «Дельфин» — СССР-е, «Тех ко 12» — Японе, тахан эгтара йоккхагІйола «Нова» яха лазер — США.

Экспераша даьча йоагІэхІамегІа, хьаЙйойсгІа бІаьш керттера юкъежкаьчача хана хьеш йоЙа энергни дукха совгІа-эшаш агІа йоацаи 10-ша дукхагІа хуръя хІапарча доамал. Юха хьаувтадеш доацача довгора ларда тІа изаял дукха из йоажкхиГа Іалашдуургдац. Энергетически проблемаа дунен тІа эгтара цІенхаштгІача проблемех цаІ я. Бахача ышха хІара сага-сяс лоархІаш дуне тІа юкъера дІаоттадеш энергн 5—6-ша иіезигагІа и дегІадьяхача промышленни механизмарчул. Проблема сатегІарчех хилар хьакъежа-хІапа дукха совгІа-эшаш агІа боацаш 400 миллион болча наха дІаухйитача энерге боорам. юкъерча боарам. 20-ша зза лоархІа хиларо а этгара хьалха баьхача ышха хиннача боарама пиЙсига мяра ца хиларо а.

«Уж гергтача массеех итташ шерашка дІаухйитача энерге тоьал доннха дакъа ядерни энергетнко Іалашдерга. Цхьабаьлга, цо пайда эш йоЙа е иэнгахьа мяра йоацача урана изотопах — 235, е реанторащка массача нейтронаш тІа искусственна ядерни реакторах — плутоних — 239. ДукхагІолча специалисташа хетачох, белгтала лаьхъяргоца хьаст а хинна дІаоттаргьа термоядерни энерги. ДухххьаЙ из бахьан долаш уих тІехьхьарча хана дунен халкъашта юкъе хуЙча лаьхъІамегІар-ча вІашгІеГихетаряша юкъаш я термоядерни энерге тохкамаш дара перспективаш ин дунен халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладера тарлошаьп.

Маьршача гІуланхашта термоядерни тохкамаш дара истори дІадоладелар 1950 шера, вай мехка магнитни поля новкъостала плазма дІакъоастае а соцаль лоаттае а вина предложени еинача хана. Цу дьавье дуиси халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладе доладеннад советски ийлманхой инициативаГіа СССР-ерча термоядерни тохкамий хьакъежъа гІорвьяначача физика хоьзеина «Ломоносов» формулаца лоархІам беш и из. ВІашнатолаДаь термоядерни доагор ДІоахлу, хьежорга юкъе хьаотт термоядерни реакцеи дегІайоалаяра эша къахьегача хиннача микроэкихзама энерги лазерни энергеп тоьал а ДІахо реактор чу пайда эцаш а я. ДІахо из процесс хаза секунде цхьаъа-за хулаи наст-каста юха а хул.

ДІадехача 25 шера лазерни термоядерни синтеза дакъера тохкамаш дьяд СССР-е, Англе, Франце, масеех кьыча мехка болхача бохраме — США-ца Японеи; хьаьЙ

Вай лоалахой болча

НАЬНАХ ДОЛА ДОШ

Навна ди — ишттачIи йолаш яр Кхулбаседа - ХIирий Пригородни районе Ларсхоь яхача юрта культура ЦIагIа хинна литературно-музыкальни сайрес. Оцена тIа бар дукха дезал бола поаной — колхозниццаш, лораш, хьехархой.

Республика Ланхехьарча Совета депутата, Кхаььегама ЦIеча Байранха ордени «За трудовую доблесть» яхь медали лелаеш йолча долрица Витиева Аппасп кхоьача колхозниццас Илиева Дуцеси дийцар шоай юртарча кхаььегамах донихача толамашца КПСС XXVII съездо чIагIдеш наьсаболхаш хиларах.

Дог гIоздаьнна, бIарг спирдабаьнна багIар оцена тIа М. Чаннева, Х. Ешкурова, К. Дзейтова, кхиборан.

— Ираз долаш сар хиннай со, — аьлар, дийтта бера нана йолча Ешкурова Дугурхана. — Хьара дийнахьа алсамдолаш латт дукха бераш долча дезалаш паччахьалхенго деш дола новкъостал. Са ихи воI эскаре гIуланх дав вахиъав, юхебисараш а Дахьен хьалхаш кара дехкар ихоачаш дара кийчо еш ба.

Бонккача безамца ДIайихьар сайре КПСС Пригородни районна секретаре Е. Куштовас, юртарча кхалиаца юкъе чеха балха председателя Л. Зайцевас, Дукха бераш хьалихьедьча хIара наьнах ала хоза дош юрадир царна.

Республика телевиденне а радно а партизаташа К. Суанова, С. Медовас, А. Хугаева, Г. Артеменосс, Е. Кулаева, М. Хутугтеас, Л. Хасроеас йоаллоца дехарца царна дезаденна иллеш дIабигарадеш.

«Социалистическая Осетия».

●

ДОТТАГIЕН САЙРЕ

«Каббалкпромстрой» яхача трестера ишттачIи Дагестанан АССР 65 шу дисарз хIтахь доттагIеи сайре. Цига гулбеннабар гIишлонхой, инженераш, вежарашца йолча республикера бахька хьалдиг. Черкий-Балкарской халкьа поэта, йоазонхой Союза правленне председателера А. Шогенцукоа, КБАССР Паччахьалкхен премера лауреата С. Мамитова, республикански комсомольски премера лауреат волча поэта З. Тхагапсова дийцар советски наьха интернационални доттагIалах. вежарашца йолча республика кхьаьегамхой толамех.

Дукхха хьаьашца Дагестанах, цуи экономикан, культурах, искусствах, литературах дош аьлар йокхагIйолча инженера С. Болрцеас, Сайре чакхйоалаш треста боаьлоца Т. Ласкинаси Р. Жилгевас цIи хеза болча Дагестански поэтан стихаш йиллар.

«Кабардино - Балкарская правда».

●

ТВОРЧЕСКИ ОТЧЕТАШ

Фильм дахьхиад. Мишта хургба цуи экранан тIара нисъ? Цу хаттарш лоаш дала вIашагIьеллай СССР кинематографисти Союза КъулбаседаАвкъа отделене творчески болхлой агитбригада. Уьх шерара шиI вIашагIихетараш цо хетачу КПСС XXVII съездо.

Дукха ха йоаллаш Дагестане хIлар Новч-ГIалгIайн Къулбаседа-ХIирийн кинематографисташ. Шоай хьалхара вIашагIихетар Махачкале чакхдаьккар цар. Гулбеннарашта хьалхашка кIамаьл дир Дицлургдоаца вIашагIихетараш хилар Дербенте, Избербаше, Наспийене, кхыйолча городешка. Къулбаседа Кавказа кинематографисташа лаьхача кинофильмашца хьежар губбенарашца.

«Дагестанская правда».

СЪЕЗДАГАРА СЪЕЗДАГА

ДЕРРИГА А САГА ДУХЬА

Новч - ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIуланхаш дара министерствана чуйоагIача предприятеша ихьыIитлагIча пятилетка шерашна 90,3 миллион сома гIуланхаш даьд бахача наха, цу даььке юрташна бахачарна — 36,9 миллион сома. ВIарчча хьийиъача пятилагIча пятилетнерчул 23 процент духьагIа хуьл ив.

Дика дегIаденаз республике кога пIирс, радиотелевизионни аппаратура тоаелга, транспортни средствашта ремонти технически гIуланхи делга, сурташ дакара гIуланх.

Юрташка бахача наха бытовой гIуланхаш делга сихха дегIадоаладара дукха хIама дой а, городен юртен бахача наха гIуланх дара боврам бе-бе ба. Масал доаладегIда вай. ДIадахача шерашца городерча хIара сага 23 сомен 37 кепиген маьха бытовой гIуланх даьд. ХIаьта юрташка бахачоа — 10 сомен 37 кепиген маьха. Цудухьа эгIара доарIхIамеча денхарех цII да городерчен юртарчен бахача наха гIуланх дара боврамаш дIахо йодача хана вIаши гаргаувзар.

ЦIкъайтталагIча пятилетна заданеши тIаIIна социалистически денхарашца ихоачашдаьд «Ченчитгелерадиобытт ехника» яхача республикански объединене, Назранохи производственни объединене, ихьыйолча предприятей коллективашца.

1985 шера биъларIа квартала итогегIа болча наха шоай махкагIа деш гIуланхаш дара боврамаш дIахо йодача хана вIаши гаргаувзар.

ЦIкъайтталагIча пятилетна заданеши тIаIIна социалистически денхарашца ихоачашдаьд «Ченчитгелерадиобытт ехника» яхача республикански объединене, Назранохи производственни объединене, ихьыйолча предприятей коллективашца.

1985 шера биъларIа квартала итогегIа болча наха шоай махкагIа деш гIуланхаш дара сеть дегIайоалараш а. Эксплуатацие дIаденнад 8 баста цIа, 36 комплексни премени пункт. «Ченчитгремстройбыт» объединене низана дIадахача шера болх бе йолаялийтай шера 5 эзар кубически метр низал йола мархала-бетонни узел.

Паринмахерски, фотографин, срочни химчистка, цIувсаштен тIигIача хIамашткен ремонт яздеш йола пункташ чуйоагIа бытовой гIуланхаш дара бIарчча комплекс вIашгIехьа-ньхкхай Гроэнерча Черноречье яхача поселке.

Бытовой гIуланхаш дара пункташ йоаццача моттигашкен промышленни предприятешкен из гIуланх дуйда-ьъа хеча комплексни бригадаш вIашагIехенай. ХIанна тхъаь иттнига дIанхьахуй цу тайпара бригадаш.

Кхарарча хана республикерчу йоккхача итт промышленни предприяте быта стационнарни службаш я. Уж я «Красный молот» заводе, цууий промышленносто центре, единене, «Электроприбор» заводе, нхьчхьа.

Министерства предприятеша дукха болх чакхбоах наха гIуланх дара керда тайпаши хьаьха латта формаши юкъейоалараш тIехьа. ДIадахача шера 20 тайпа бытовой гIуланх делга юкъедоаладьад. Царех дарнотажагIа спортивни комплекташ, пазитий надеш хьаелга, ашпх тедо. Юдарт тоаделга, кухонни комплекташ хьаелга, кхыдараш.

Уьх тIехьарча пхе шерадинна шерьеннай баьга пIсоашца, КПП гIолла бытовой гIуланхаш дара сеть. Быта цIеношца гIолла 7—8 тайпен КПП гIолла 5—6 тайпен гIуланхаш ду бахача наха хIапз. Уж да гарагIьаш индпошнарIа тегалген царна ремонт елгем, аьхингагIа, кхыдолча таьйх хIамаш хьаелга, вога гIирс хьаьегто, цуннa ремонт елга, кхыдараш.

ЦIкъайтталагIча пятилетна шерашна бахача наха бытовой гIуланх дара балха 102 тайпа юкъедоаладьад оаха. ХIаьта болх беш бараша уж гIуланхаш дикагIа дайтара тIаеграаль аттестаци яай. Цу юкъа 15 предприяте разряд лакхъьыйI. Хьалхалаттача опытах а Билман - технически прогресса харагIдьиъначх а — найда пийсу тха предприятеши шоай балха тIа. Гроэнерча хIамаш тегача втельеннаа аьхьи юкъаю юучамаш тегIа да керда 20 узели, малъча наьхен ккалнаьхен тIехнаьхара барзакъш тегача 15 узели юкъеIоалаьй. ХIаьта 3 ателъее тIоарскаи 3 ателъее йоалаьй.

ДIадахача шера бригадни методагIа кхаьхьара 1313 сиг юкъсвоагIа 153 бригада вIашагIЬеллар. Чакхъьынача пятилетка шерашна къеIан Билман дарга тIа а бокккхаш, болх бабе тха предприятеншкарча 3867 сагто. Иштта тоаделнад швейни, трикотажни отраслешна производственни низалех найда пийбелга, болх бешбарий къаьхьара лорабара хьалаш.

Эрсй-йоалаш тоалуш биъларIа республикенарча бытовой предприятей балха режим. Царех дукхагIьаъраш болх бешхуй шоаттен кIиранн деношна.

Бакъда, вай республике бахача наха бытовой гIуланхаш деча даььке динка толамаш даьха даье а, цуннa ма хьаьна цIеношиггера ихоачамбоацараш а да цу даьньке хIанз а.

Iалъамате лохача боврам тIа я химчистканча производственни объединене, ткъа ма йибара коэффициент — 40,5 процент.

Юрташка бахача наха вай хало дIадеанаш тайпара бытовой гIуланхаш дан, гIедара юкъекхувл уххаза гIуланх дара керда тайпаш.

Йолаш йолча комплексни уххаза шоай де йиш ю а шоашна дулургдар а дан, бахача наьха бытовой хьалаш вIашгIехьадхара. ХIаьта тIаеграаль а дикагIа йийчача, Iалъамате дукха да хIанз а ц цу хьанъехьа де дезарашш.

Енна служба вIашгIехьаяхкара массаза а йоагIаш йола торко яц республика цхьайолча промышленни предприятеша.

КПСС Новч - ГIалгIай обкома бюрос, Министрий Совето, бахача наха бытовой гIуланхаш дара РСФСР Министерства коллеге 1981 шера 30 июле тIаийача сонамо денхарш отгадьадар промышленни предприятеша КПП хьаелла поменеше къоастае еланн. Вайзара, из сопам ихоачанбабаш «Гроозненго», «Гроознефть» объединенеша. Гроозненски малъе ечa комбината. Цу гIуланха лаьрхIа хьаль ньхна поменешеш а доккхий ихоачамбоанаран дешар, цар чу болх бе хала долаш хул.

ХIанз а къоастае дан бахача наха бытовой гIуланхаш комплексни приемни пунктаннен бIа цIеношкен телефониза ряд дош. Из бахьан дола министерстве респектерски службе яш. Тхаьича цун пунктий балха тIахьоъкам доаттабе а хала да.

Бахача наьха бит тоалра оартагIйоаьла денхарийла я моттигашкара партийни советски органаш. ХIаьта вай республика городашка бага служба дегIайоалараш поменешеш къоасташ горисполкомаша а районсполномата а.

ШийтталагIча пятилетна шерашта отталъча планна проектагIа республике бахача наха 120,4 миллион сома бытовой гIуланхаш де йаьрлад. дIахача пятилетна шийтача 33,3 процент духьагIа. Бакъда, дукхагIа хилар пайда ёи, деш дола гIуланхаш динагIа па хуле. Цудухьа цу гIуланха тIадерзадь къаьстта дукхадар де дага ба республика бытовыхкан.

ШийтталагIча пятилетки 2000 шерага тIаччаьлнен мохк экономически социальни деIIабоалабара Кертерча доаттагIанай проекта тIа хьайола белгалдаьккад бахача наха деш дола гIуланхи цун культурен овлангара хийце тове, ьънно. ХIаьта из дехкар ихоачашца ерригIа дIанхьа йоккхача овлангара хийце тове, ьънно. ХIаьта из дехкар ихоачашца ерригIа да. Ужа ба мамогIа дукха цIеIIарча ихоачамбоацараш а да цу даньье хIанз а.

Iалъамате лохача боврам тIа я химчисткашка производственни объединене, ткъа ма йибара коэффициент — 40,5 процент.

Юрташка бахача наха вай хало дIадеанаш тайпара бытовой гIуланхаш дан, гIедара юкъекхувл уххаза гIуланх дара керда тайпаш.

Йолаш йолча комплексни уххаза шоай де йиш ю а шоашна дулургдар а дан, бахача наьха бытовой хьалаш вIашгIехьадхара. ХIаьта тIаеграаль а дикагIа йийчача, Iалъамате дукха да хIанз а ц цу хьанъехьа де дезарашш.

Енна служба вIашгIехьаяхкара массаза а йоагIаш йола торко яц республика цхьайолча промышленни предприятеша.

КПСС Новч - ГIалгIай обкома бюрос, Министрий Совето, бахача наха бытовой гIуланхаш дара РСФСР Министерства коллеге 1981 шера 30 июле тIаийача сонамо денхарш отгадьадар промышленни предприятеша КПП хьаелла поменешеш а доккхий ихоачамбоанаран дешар, цар чу болх бе хала долаш хул.

Хьаьта а къоастае дан бахача наха бытовой гIуланхаш комплексни приемни пунктаннен бIа цIеношкен телефониза ряд дош. Из бахьан дола министерстве респектерски службе яш. Тхаьича цун пунктий балха тIахьоъкам доаттабе а хала да.

Бахача наьха бит тоалра оартагIйоаьла денхарийла я моттигашкара партийни советски органаш. ХIаьта вай республика городашка бага служба дегIайоалараш поменешеш къоасташ горисполкомаша а районсполномата а.

ШийтталагIча пятилетна шерашта отталъча планна проектагIа республике бахача наха 120,4 миллион сома бытовой гIуланхаш де йаьрлад. дIахача пятилетна шийтача 33,3 процент духьагIа. Бакъда, дукхагIа хилар пайда ёи, деш дола гIуланхаш динагIа па хуле. Цудухьа цу гIуланха тIадерзадь къаьстта дукхадар де дага ба республика бытовыхкан.

ШийтталагIча пятилетки 2000 шерага тIаччаьлнен мохк экономически социальни деIIабоалабара Кертерча доаттагIанай проекта тIа хьайола белгалдаьккад бахача наха деш дола гIуланхаш цун культурен

● Керда обрядаш — вахаре

ЗІАМИГА БОЛЧА ХАНА ДЕНЗ

Советски вахара керда духха обрядаш юкъейолаше таро я школашка. Тайп-тайна ра я уж: традиционни хинна дІаэтта а, ха дІа ме йоца вахаро ше керда хаихолдаш а. Из болх во - латташ Назарен районе. Масала, ухгахь хаст-наста хул традиционни хинна дІаэтта, школьни хьакъахьаме а ІІехъьарча а гуралаатта хетаяь йоца торжественни линейкаш, маденара шеча даташтта, октябрь ташта, пионерала дІанийбара хетаяь торжественни, сборраш. Хьамсара цІей хинна дІаэтта Назарен районан школаша комсомольски билеташ дІадалара гІулакхаш. «Галстухана къастара» яха цІейш дика чакхдоаг город Назранер школаша. Альтий-Юртарча барххара. Пхьилеъьогний-Юртарча № 2 йолчеи, Долакха-Юртарчеи юкъеъра школашкаш. Из дерриге дувзаденна да «Комсомолал дІаязде со». «14 шу дьавнарг» клубе яхача кулбаша уж школаша дика болх беш хилийтара. Цунна дувзаденна да цІена комсомольский мугІараш дика шерлуш хилар а.

Дешархошна беча балха лоархІаме дакъа лоал ленински зачеташ. Цар кІоарлъо кхувшбоагІарий коммунистически дог-уйла, политически эзаненаш. Уж зачеташ дика чакхйоаг Назранер № 2 йолча. Назранерча № 1 йолча, Яндаерча барххара, Энажкъоьгний-Юртарча, Ачалой-Мартан № 2 йолча, Іальий-Юртарчеи Долакха-Юртарчеи школашка. Цу тайпара беча балхо ІІо ду харнаьа дешаш, эхь-эздел долаш, дика-дар а во дар а къоастаде ховш бераш хьалихелара.

Районе дукхаха школашка традиционни гІулакх хинна дІаэттад предметни конференцеш, диспуташ чакхйоаг. Ишшта, дика чакхьа ялар. «Школа чакхъьякха воалачъе граждански самалаш». «Коллективера хьа юкъ-сибат». «Мишта хила вена къазъярна сага йха диспуташ Берсукерча, город Назранерча № 4 йолча, Яндаерча № 2 йолча юкъера школашка. Город Назранерча № 3 йолча, Энажкъоьгний-Юртарча №№ 1, 2 йолча, Яндаерча № 1 йолча юкъера а кІаъна а школаашка дешархошта лакха идейно-политически, атеистически нравственни хІетам душ чакхъьялар. «Вай хинера Йохч-ГІи-Іайбен - вадарзой дина духьала ба». «Духьаха къамел латта социалистически наччакъьякхе хьлени а вІапаІІйолаш а В. И. Ленина хьийга къа». «Мораль яха дош коммунистана миш та кхетад» яха конференцеш. Цу тайпара диспуташ, конференцеша новкъосталл ду дешархой граждански самалаш чІагІъяра, юкъдода дика хІамаш царна довзийтара.

Шаккха хадаш дац, Назарен района школаш производствене хьалхалатТарашпара бувзамаш. Традиционни хинна на ГІулакх ДІаоттара бахьан долаш уж ІІехъьарча яхьа цера дийца бахьна а кагІбча халахи механизаторий зарнел соагІа бола кагІрхой района совхозашка, яхьа ча предприятешка кхъьаьга ювебисиб. Цареч хиІаяе динанна шоай -цІераш йеахийт, балха дика толамаш доах, уж шоай а ба хьалхалатТарий муГІараша.

Школьни вахаре керда обрядаш юкъейолаяра дика мотт1ег дІалоал горд Назранерча школашка дийца бахьнаца кагІрхошта аттес, тагаша ІІхьана районни культура ЦІагІа гулбеле пасторши дІадуш сиЛаро.

Школьникаша ІІоашта мотт1ел, пар дахьта-ноаноотта а хозяеташ я дукхаха хана дагдаттаран а хьамсара хІамаш-хуо цох.

— Бахьда, иза дика тоаттан хІанз а вахаре йиэза юкъейолаше вІапТехьахьана, дац хьа юрташкара школаша-йоаг Назарен районо заведующе Ужахов Іамарха.

ХХ-ча партийни съезда цІерагІча колхоза партКома секретаре В. Иванова истола тІа партийни балха планаша пхьаяш. Цу культура ЦІен балха перспективни план а. Пулякхаш дика леладарех дог ІІоздаларгна дувц по хІара шоай чакхйоакхача мероприятех. Активистий цІераш йоах. Цун хьамаьла чулоацамо хьагоаг колхоза коммунисташа шоашта хьалхаша латта доккхий декхар тІехдика кхета а деш, наьха муьга ха вІапТехьъяяхкара йъьасста йокхха терко елга, хІана аьлча хоьш ма дий производство дегІахкурашта, кхъьаьгама онсарле лакхъярца уж дешаш аЙаха дувзаденна долга. Цудухьа вІалла тамашийна дац культура Іаха планаш ІІхьана Программа дегІайолаяра плаи» аьлна корта болаш болга а.

Культурно-массови балха дувзаяра керда формаш белгалъяхьй массе тайпа мероприятеш чулоацаца му комплексни плана тІа. Общественни смотр цІераш дакъа тІехь хургІолаш отталый из, Къаьгаме хьалха латта. раша карагІдийнаяра ма хулла наха ДІадовзийта Герт Молхоза коммунистаи культура ЦІен болхлоий. Цу хьакъьха шоаш деш мел дар цхьана ду цар. Дукхха нах гуллу ухаза хьалхалаттача дояркай клубай заседанеи ева хана, болхлой деъьала дешеш езъьеш, эскаре гІулакх дара кагирхой накъъаоахаш.

Цудухьа клубни моллагІа мероприяти хилча хала а да хІанз цига мукъа мотт1иг лаха. Клубни болх тоабалаца дувзаденна да колхозе кагІрхой дІачІоалгІбаш дешеш ешъ